Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетарешн, вIашагIкхетал

СЕТ ГАЧУ ПОЧУ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 18 МАРТ, 1986 ШУ. ★ № 33 (7224). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК хинна вIашагIкхетар

Массовой информацин-пропагандан средствий культурхоннца вIашагIкхетар хилар КПСС Центральни Комитетс. Дийнад КПСС XXVII съезда решенеи тIара доагIа советски кепайовзон, телевиденеи радиои хьалхарча агрIанара деханаш.

ВIашагIкхетаре дакъа лоцуш хинпаратта хьалхашка кьамзай дир КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева. Цо белгалдаьккхар пахаро ше отгадьеба дагIаттаратта съездо жоп дагIор, советски общество деагIлаахара нердача, доккхийча хуьнданий этапе программни документашца, сухала стратегеца цо партин халкьи Iалашдар. Съезде бизна могабир ЦК апрельски Пленума нисъ. Тахан керт тера да съездо хьакхина атмосфера лелаяр меттел ма могта дагIайолаяр, йIальхийр, адвешеи тIулакхошен хьалийзар а, цепайозон тIа КПСС XXVII съезда решеи нхоачашъера навъкъ гуучахьара, духьхьара кьа мал дар. ДухгагIа практически тIулакхаш, инициатива хила еза, кIезигагIа дьса дешашн торжественни хоостораши хила деза.

Организаторски политически бол 1986 шера а вIаргчача шийтталагIча пятилетка а план нхоачашъера тIаберабазна баргбан. Боахама механизмаш доал деагIен эргадьяхь тоадарца духьдерна дешан дерригIа нхоачашделга. Iилма-техничекн прогресс снхьелга, хозрасчет массанахьа юкъейоалаелга, бIаргча хьайийача тIоргIден болхен дикал лаксъяра, резервех бизна пайда эцара, кьахьегамз, производственни долгорвоспитанин тIоагIъара тIебаьрхьара кIорган экономика сферера керттера лостамаш дэ.

КПСС Центральни Комитете, редакцишка дахнийтачча шоай письмош тIа кьахьегамхоша хьаллонн порядок оттаяра, корта бохабу шера дисциплинаш алкоголизманен дукьаларча, тайп-тайпарча негативни явленеита дукьаларча кьовсамера тIулакхаш. Iелга, толамех доккхал делга, и. кх. дI. новкъара дIа а доахош. Iишта Iелга вай ницъ бац.

Бахаро ше Iоаеш йола поштт, мохк социально-экономически дегIабоагIилга сихдар проблемаш нхоачашъера тIеIаяь оотт нхоачашъера агентстве правлене председатель В. М. Фалин, ТАСС генеральни директор Б. Г. Бладимиров, «Экономическая газета» керттера редактор А. А. Бараньи, «Советская женщина» журнала керттера редактор В. И. Федотова.

ВIашагIкхийтача данъа доцуш хилар КПСС ЦК Политбюро член. КПСС ЦК секретарь Е. К. Лигачев, КПСС ЦК секретарь А. Н. Яковлев.

(ТАСС).

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет гулъярах дола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо социан бу:

ВерхIалларга хержача Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета ихоалларча сесси 1986 шера 16 апреле г. Грозне гулбейла

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума сеттеркъа Н. ПРАВЕНЬКИЙ

гор. Грозный,
1986 шера 17 март.

КПСС обкоме

«СОЛНЕЧНЫЙ» СОВХОЗА ОПЫТ— ДЕРРИГАЧА БОАХАМАШТА

ХьалхагIа тоам бан ма кхиллара, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома биюрос сошам баьб «КПСС ЦК-ас дIадехарашка хьежжа Iилма - техничесни прогресс снхьяра, Iилманен хьалхалаттача практиканен карагIдьнинарех пайда эцара, дIахIиттача капиталин вложенеех юха хьахур алсамдакхара, планаши заданеши тешшаме ихоачашъера проблемаш хоо партийни организацин заседанешка, партийни болллой собранешка, экономически анализа совете.

Ужаьа плана Iилманен карагIдьнарехь Iилманца бакъъялъятта леладара зональни системаш. Лаьттан леладечча пайда эц баьлдараш дакъа-ра интенсивни технологеех, шерра юкъеккуьх боахам лелабара, производство вIашIехььянкхара хьалхалатта баьлдараш тIахинна дерриг лаьтта.

Кьахьегам вIашIехьанкхарен цунах мах тешIреи прогрессивни форма юкъе боахара бартIаьна коллектив вIашIехьъяьнай совхозе. ХьалхагIа сезонни балхаш де республикан даржа IIаьхьа дIаухан хинна дукхха дезлаш хIанз совхозе хIдханна балхаш деш бе.

ХIара бригадина хьалхагIе а дIалоу латурашни ачхаш лоархIам болчча объеме продукци яккхара план. Бокъонца дIадохIиттача деашуьн лимиташ, алапе фолд, продукци кхеарах бала безача маьхь расценкаш, планал совгIа продукци яккхарах дIадодар кIезигдарехь еча материальни поощренне условеш.

Этгара лоархIамегIарча производства участношка партийни влияни тIоагIъ-енний. Керттерча дакъе-ра баьлдаларш деладечь — хIара исюIттагIа вола болхло — КПСС член е членалла кандидат. ДухгагIйочча подразделенеш керте латтаьнарех, хий дехкара режим нийса лелаяра. Бабдаварш дIадувча лаьттан хIара гектара тIа 100 тонн совгIа органическа 13 центнер минеральни удобренеш тоае. Баьлдараьлт культурашта шин сменагIа дехк хий, хIанз ахкаг дIайоча деношка — бийсанна мара диллад. Дика вIашIехьъяьнкхаб дIайийна хIаманаи лоарара болх, ца дахьле биологически методаца а. тIаийха боахамо цу тайпнара шера 30 эзар сомага ихаччалца кходу дIадодар.

ТIехь - тIехьа дукхагIа юкъеккхуь «хха — тика» яхача схемагIа торговлена баьлдаларш лоатгадара прогрессивни метод.

Совхозе цIенхаттара уйла тIайохийт боахама расчети коллективни подрядни - кисе хьъяьнарш тIаьхьа санна 1984 шера боахаме коллективни подрядца методагIа болх бен лаьттан 148 гектар тIа-ниг агIаьь ши бригадараш дкхедаь ра интенсивни технологеех, шерра юкъеккуьх боахам лелабара, производство вIашIехьъяьнкхара хьалхалатта баьлдараш тIахинна дерриг лаьтта.

Кьахьегам вIашIехьанкхарен цунах мах - тешIреи прогрессивни форма юкъе йоалларга бартIаьна коллектив вIашIехьъяьнай совхозе. ХьалхагIа сезонни балхаш де республикан даржа IIаьхьа дIаухан хинна дукхха дезлаш хIанз совхозе хIдханна балхаш деш бе.

ХIара бригадина хьалхагIе а дIалоу латурашни ачхаш лоархIам болчча объеме продукци яккхара план. Бокъонца дIадохIиттача деашуьн лимиташ, алапе фолд, продукци кхеарах бала безача маьхь расценкаш, планал совгIа продукци яккхарах дIадодар кIезигдарехь еча материальни поощренне условеш.

Этгара лоархIамегIарча производства участношка партийни влияни тIоагIъ-енний. Керттерча дакъе-ра баьлдаларш деладечь — хIара исюIттагIа вола болхло — КПСС член е членалла кандидат. ДухгагIйочча подразделенеш керте латтаьнарех, хий дехкара режим нийса лелаяра. Бабдаварш дIадувча лаьттан хIара гектара тIа 100 тонн совгIа органическа 13 центнер минеральни удобренеш тоае. Баьлдараьлт культурашта шин сменагIа дехк хий, хIанз ахкаг дIайоча деношка — бийсанна мара диллад. Дика вIашIехьъяьнкхаб дIайийна хIаманаи лоарара болх, ца дахьле биологически методаца а. тIаийха боахамо цу тайпнара шера 30 эзар сомага ихаччалца кходу дIадодар. ТIехь - тIехьа дукхагIа юкъеккхуь «хха — тика» яхача схемагIа торговлена баьлдаларш деладечь — хIара исюIттагIа вола болхло — КПСС член е членалла кандидат. ДухгагIйочча подразделенеш керте латтаьнарех, хий дехкара режим нийса лелаяра. Бабдаварш дIадувча лаьттан хIара гектара тIа 100 тонн совгIа органическа 13 центнер минеральни удобренеш тоае. Баьлдараьлт культурашта шин сменагIа дехк хий, хIанз ахкаг дIайоча деношка — бийсанна мара диллад. Дика вIашIехьъяьнкхаб дIайийна хIаманаи лоарара болх, ца дахьле биологически методаца а. тIаийха боахамо цу тайпнара шера 30 эзар сомага ихаччалца кходу дIадодар.

ТIехь - тIехьа дукхагIа юкъеккхуь «хха — тика» яхача схемагIа торговлена баьлдаларш деладечь — хIара исюIттагIа вола болхло — КПСС член е членалла кандидат. ДухгагIйочча подразделенеш керте латтаьнарех, хий дехкара режим нийса лелаяра. Бабдаварш дIадувча лаьттан хIара гектара тIа 100 тонн совгIа органическа 13 центнер минеральни удобренеш тоае. Баьлдараьлт культурашта шин сменагIа дехк хий, хIанз ахкаг дIайоча деношка — бийсанна мара диллад. Дика вIашIехьъяьнкхаб дIайийна хIаманаи лоарара болх, ца дахьле биологически методаца а. тIаийха боахамо цу тайпнара шера 30 эзар сомага ихаччалца кходу дIадодар.

«Солнечные» цIенхаттара уйла тIайохийт боахама расчети коллективни подрядни - кисе хьъяьнарш тIаьхьа санна 1984 шера боахаме коллективни подрядца методагIа болх бен лаьттан 148 гектар тIа-ниг агIаьь ши бригадараш дкхедаь ра интенсивни технологеех, шерра юкъеккуьх боахам лелабара, производство вIашIехьъяьнкхара хьалхалатта баьлдараш тIахинна дерриг лаьтта.

Кьахьегам вIашIехьанкхарен цунах мах - тешIреи прогрессивни форма юкъе йоалларга бартIаьна коллектив вIашIехьъяьнай совхозе. ХьалхагIа сезонни балхаш де республикан даржа IIаьхьа дIаухан хинна дукхха дезлаш хIанз совхозе хIдханна балхаш деш бе.

ХIара бригадина хьалхагIе а дIалоу латурашни ачхаш лоархIам болчча объеме продукци яккхара план. Бокъонца дIадохIиттача деашуьн лимиташ, алапе фолд, продукци кхеарах бала безача маьхь расценкаш, планал совгIа продукци яккхарах дIадодар кIезигдарехь еча материальни поощренне условеш.

Этгара лоархIамегIарча производства участношка партийни влияни тIоагIъ-енний. Керттерча дакъе-ра баьлдаларш деладечь — хIара исюIттагIа вола болхло — КПСС член е членалла кандидат. ДухгагIйочча подразделенеш керте латтаьнарех, хий дехкара режим нийса лелаяра. Бабдаварш дIадувча лаьттан хIара гектара тIа 100 тонн совгIа органическа 13 центнер минеральни удобренеш тоае. Баьлдараьлт культурашта шин сменагIа дехк хий, хIанз ахкаг дIайоча деношка — бийсанна мара диллад. Дика вIашIехьъяьнкхаб дIайийна хIаманаи лоарара болх, ца дахьле биологически методаца а. тIаийха боахамо цу тайпнара шера 30 эзар сомага ихаччалца кходу дIадодар.

Шийтталагlча пятилетке интенсивни методаца алсамъяьнка лаьрхIад баьлдараш продукци 1990 шера цун объем 40 эзар тонн хургьл. Хьайбаш леладелча фермаштта реконструкцин дагIа, доахана фу керддалькхарга. доахьара база тIоагIъергьа..

Цунца цIхьана белгалдоаних соцам тIа. Iилмакхийтача прогресс снхьяра, Iилманен техниканен карагIдьнинарех юкъеккхуьнан тешшаме хьалхагIе а совхоза партбюрои администрацин бечча балха тIа пайда эцанна дIса нхоачашъ ихьы а да. Мела ъъестаду механизацин яра деношш. Сом бе-бе да бригадаш хьожжа-маш. Эсала лел социально-культурнин бытовойи гулъяхаита лаьрхIа объекташ хьалъелга.

КПСС обкома биюрос моагайй КПСС ЦК-ас дIадехарашка хьежжа Iилма - техничеси прогресс снхьяра, Iилманен хьалхалаттача практиканен карагIдьнинарех юкъеккхуьнан тешшаме хьалхагIе а совхоза партбюрои администрацин керттера денхар да юртбоахама производствана дIадо интенсификаци яр. лаьттан леладечеи хьайбаш леладечеи ерригача процесанта механизаци яра боарам дикабар. Iилманен хьалхалаттача практиканен карагIдьнинарш юкъеккхуьнар, хозрасчета, тIаьхьегам вIашIехьъяьнкхаб дукъ-ларен коллективни формаш лерда тIа экономически методаш дан дIахо эргабоазан тоалр. Къахьегама оьсарле ланхьяьнкхара инпенсивни дегIамара нашъа тIа яккхар духьа тоаттабева къовсаме авангардни довха коммунистическа хулгга Iалашде. Администрацин тIулгIахашта тIахьоажам лоаттабара йолча боКъонца а, боахама еррига экономика инт

1986—1990 ШЕРАШКА А 2000 ШЕРАГА КХАЧЧАЛЦА ЙОЛЧА ЮКЪА А СССР ЭКОНОМИЧЕСКИЙ СОЦИАЛЬНИЙ ДЕГIАЙОАЛАЯРА КЕРТТЕРА ЛОСТАМАШ

(ДIаходар. Доллур 1-ча оагIо тIа).

Iилма-техничеи прогресс снхъяра, болх бен йола производствено техничеи организкура а гулйна реконструкци яра а болх хьинерегIа бу. 19 эзар тайна керда машинаш, оборудовани, аппараташ, прибораш, кхиболча проиышленни продукци арахецна йолаяьл. КIезига мара оттаходаш йоаца а яIалла отходаш ца хуза а, энергии а материналин а кхоо техничеи-технологически процесаний машинай системаш юкъейоалеагIа шердаьл.

Дикка хIамаш карагIдаьлнад производствена интенсификаци еча, цун эффективность лаккъеча. Общественни къаьхьегама оьсарле лаккъяна чотагIа 90 процент гарга тIаккхийтай къамел доход. Тоаденнай производственни дисциплина. КIезигъенна йоаю балха ха. Кхоп дуьхьагIа беш пайда эи материальни ресурсех.

ДIаоо а дегIаденад экономика черттера данъа — промышленность. 20 процент тIаккхийтай цун продукци. Наха яьи хIинца («Б» группа) хьаьлга производства средствш хьаяраш сихагIа дегIаихьад.

Кхоачашъеш я СССР Энергетически программа. Сих-ха дегIаихьийлий атомни энергетика, хIинца цо йоаккх мехка йоаккхача оригача электроэнергех нтIагIа данъа. Мехкадатта доаккхача къинхьегамаш дунен тIа къьлараш тоьгIаш. Тоаденнай производственни дисциплина. КIезигъенна йоаю балха ха. Кхоп дуьхьагIа беш пайда эи материальни ресурсех.

ДIаоо а дегIаденад экономика черттера данъа — промышленность. 20 процент тIаккхийтай цун продукци. Наха яьи хIинца («

1986—1990 ШЕРАШКА ХКАЧЧАЛИЦА ЙОЛЧА ЮКЪА А СССР ЭКОНОМИКИН СОЦIАЛЬНИН ДЕГIАЙОАЛАЯРА КЕРТТЕРА ЛОСТАМАШ

(Дlаходер).

Социальни инфраструктура дохьоьш комплексно дегIахьувла. Чуга цIенош кIаларан мехтIебан чIерье а дикал лаккъе а, производствон хIуттIаьнан база нах массе а пархIато чуйолча фусамашца, коммунально-бытовой пIунамашца дикагIа Iалашбаь хиллийта, Юрт социально мерзIойаккхийта сихде,

Белгалъе социальни программа хкоачашъера хиланза дарддацар — хIара болхлочу халъха боьзам айбара юкъера гIулакха юкъе дакха доккхагIа лацар.

IV. Iилма-техничесий прогресс

Метахъара политичесни боахамен декхар ихоачашделлга Iалашде — Iилма - техничеса прогресс ма могта снIъе. Производительни пизаш дикалца эргIайкъа, экономикна массе оагIоркъара интесификацин еррийча пIаьнъа тIа пихIара, общественни производства эффективность лаьхьара дальъера Iилмаи техникаш пIаьрIаен хоадаьнбелдаш айбе. Социальни декхарш хкоачашдера Iилма-технически дегIаахар чIоарIаьгIа тIедерзаде.

Производства технически боарам чIоагIгIа лаккбера вIаштIехьадикна, эргIайкъа инвестиционни структурни политика эргIайкъара, ресурсаш Iилма - технически прогресса лоархIамегIарча достамашца — электроника, атомни энергетика, комплексни автоматизаци, производства технологи дегIайоалаяра, керда материалаша обработка эра тIаерзас. IхIе шера общественни кхъьеларш оьсарле лаккъара ухьа даьхьъ шиъ дьхьъел иIелгIаш доаца Iилманен техниканен карагIдьлкнарех пайда эдара чотах Iалашде.

Производства технологи эргIалькъа тоаяра тIаерзаяьча мероприятий комплекс чакхъьянна. Прогрессивни базови технологеш iокъенхухьулгга шийтталагIа пятилетко 1.5—2-ша дукъаьнга тIерзаде. Производительни эффективность — Iилмаи техникаш пIаьрIаен хоадаьнбелдаш айбе. Социальни декхарш хкоачашдера Iилма-технически дегIаахар чIоарIаьгIа тIедерзаде.

Производства технически боарам чIоагIгIа лаккбера вIаштIехьадикна, эргIайкъа инвестиционни структурни политика эргIайкъара, ресурсаш Iилма - технически прогресса лоархIамегIарча достамашца — электроника, атомни энергетика, комплексни автоматизаци, производства технологи дегIайоалаяра, керда материалаша обработка эра тIаерзас. IхIе шера общественни кхъьеларш оьсарле лаккъара ухьа даьхьъ шиъ дьхьъел иIелгIаш доаца Iилманен техниканен карагIдьлкнарех пайда эдара чотах Iалашде.

Производства технологи эргIалькъа тоаяра тIаерзаяьча мероприятий комплекс чакхъьянна. Прогрессивни базови технологеш iокъенхухьулгга шийтталагIа пятилетко 1.5—2-ша дукъаьнга тIерзаде. Производительни эффективность — Iилмаи техникаш пIаьрIаен хоадаьнбелдаш айбе. Социальни декхарш хкоачашдера Iилма-технически дегIаахар чIоарIаьгIа тIедерзаде.

Производства организацинни технологически гIиллкость лерргIа лаккъе. Автоматизированни системаш боахама гIулакхий тайп-тайнарча сферашта, эгIара хьалхарча эргIанна проектированна, производственни технологеческа процессаш управленин ева коъьенхахьъа. Производства автоматизаци яра боарам дукха совгIа-шпашгIа боацаш 2-ша айбе. Сиха эргIайкъа йиш йолеп кхоьмен комплексно-автоматизированни производствош хьле.

Лакха эффективни техника керда нохчалаш кийчдеган а производствона iокъенхухьулгга а сихде. Машинийстемашни технологически оборудование комплексашн аракепа йолле. Арахепа продукцин иердаяьрга темпаш дикка лаккъе, керда машинаш а, оборудовани а, прибораш а, хьаро Дlалоаца дакъа машиностроительни продукце ерригача объемах 13 процентал кIезнигIа хургдоацача дIа а кхоачаден.

Персональни компьютерагн дукхъа а арахепа йизаелга вIаштIехьадикна. Хъаеча вычислительни техника объем 2—2,3-за лаккхузга Iалаьде, из балха тешаменга хилийта. Балха оьсарле ланха йолча ерригача классий хIаваза электронно-вычислительни машинаш, компьютералара масштабаш лаккъа темпашца тIерзаде. Коллективни пайда эпаш йолча вычислительни центраш, дашней интегрированни банкаш, информаци цхьалхаойаеча дIателен сеташ дIахо а хIаоп пар балха эффективность лаьхьен.

Керда техникан технологин кийчъа хана хьалхарче а белгалъ свойствош йолча материалех, къаьста а прогрессивни конструкционичарех, иу дальъе халъха боахам лакха экономически эффект дуй йолча синтетически композицинаш, тIехIдена яр1ех а кхъчарех а бизаагIа пайда эца.

Дикалга дилачча эгIара лакхара категореш йолча промышленни продукце дакъа 1.9—2.1-ша дотуркаш йолийта, техникага болх а кхаьда йоьлхенан ханна байта, дицкала управлени еш йола комплексни системаш iокъенхоалаелга керттерча дальъе чаьхдакна. Продукце стандарташан технически условеннин цIакха кха хьолнера оьсде, дунен тIа эгIара дикагIа Iалашдерзаде тIа а пIаьрIаен хиъна. Продукце дикал нийса къоастаелга Iалашдергдолаш промышленни продукцена аттестаци яра балха боарам айбе. Халъха боахама метеорологически гIулакхан дикагIа. Перспективни а, техникан а, технологин а, экономикан а хIаоттамаш а, тIедиллар а, оборудовани а, прибораш а, хьаро

1986—1990 ШЕРАШКА А 2000 ШЕРАГА КХАЧЧАЛЦА ЙОЛЧА ЮКЪА А СССР ЭКОНОМИЧЕСКИЙ СОЦИАЛЬНИЙ ДЕГIАЙОАЛАЯРА КЕРТТЕРА ЛОСТАМАШ

(Дiаходар. Долалур 1-ча, 2-ча, 3-ча оагIош тIа).

водской антикоррозионни тIехе йола мехкаьхта сортаменга турбаш, газопроводни а кхьйола а турбаш, метнаан хьаелга. Карадерзаде пхи бIаьнне кIезигагIа йолчан процката профилаш еаларца балхаш.

Сихде производство технически эргайоахкхилга. Кислородно - конвертерни электростали 1.3—1.4-заз. соцан йеаларца способан болат iодотгIага шоколаеца кIезигагIа доаш, металлически порошкаш: арахеница кхоссa совгIа эдсамлакха. Шерде вашки пришипильно керда металлически материалаш духхьара хьалхара технологи промышленни карарсаяра балхаш.

Лакъре кхъьхьегама оасарде 13—15 процент, продукцига йiадодар 2—3 процент дохде.

Весаш долча металлургe хьалхаяолача темпашна дегIаяхкувла рудни база, алюминиевi, редьфраимомолибденови, допуни алмазаш довха, редкометалльни, соломаши промышленность, металлически порошкой производство, карадерзаде 300-ел кIезигагIа доацаш наделеп керда тайпаш арахеницга.

Кхы а комплексечIа пайда йибе-рудни байдалах. 1990 шера 1,9 миллион тоннаг кIезигагIа ма хилийта тIашача йзмка, юхеюсача хIамай, хьалха пайда ца нйбаьча переработка е хала долча бийдала чотах арахеца весаш дола металл.

2,5—3-са соведкхуа ковчача ванна чу юлавка юкъьюкхувалга, Iалашде 35 процент йола пIаста, свинец, никель ресурсаш кхоеча автогенни процессех пайда а нйбеш. арахеницга. Iхе шера лохье доагоруэнергетически процессаш: IаьхIийца, хорошо, кIоп а миллиарда киловатт-сахьата тIаг кIезигагIа йоацаш электроэнергии цхьа миллион тонн условни доагорга.

Кхъьхьегама оасарде лакъье 6—7 процент.

Химически и нефтехимических промышленносте продукцин производства боарам соведкхуа 30—32 процент, шерье цун ассортимент, лакъье цун дикал. 1990 шера 41—43 миллион тоннага кхоачаде минеральни удобренеш — аравеницга, сальдоягIаш лорарга йола химически средстваш — 440—480 эзар тоннага, 6,8—7,1 миллион тоннага кхоачаде синтетически кIуэнаш пластически массаш хьадегIа, химически хьосаш тIаьш — 1,65 миллион тоннага, синтетически каучукаш — 2,7—2,9 миллион тоннага.

Iалашде хIаэарна канара конструкционни пластически массаш кхьйола полимерни материалаш арачеца сихха дегIадоладегIа, арахеницга сов а даькха, номенклатура шер а е кIезигга тоннан йола химически продукце, этарга хьалха биггьыча органически синтеза продукце. Хьаьт ишттa технически гIуланкашта пайда нйбеча бальюбIайх доакхкхача дальтайн кхачан продуктай мегта дIайодачуни. Хьа а е, кара а ерзае чIоагIап лакха долчеи лакхамодульни химически хьосаш а таьй а кердача тайпай производство.

Шерде металлокордах пайда а нйбеш радиальни конструкце шинаш, кордага моделей йоккха а тIех йоккха а габарит йола шинаш, йоагаш йоаца кIийле йола сов чIоагIа транспортерни ленташ, кхьйола резинотехнически изделеш арахеницга. Ваккха совгIа-эпшаагIа довцан 3-заз соведкхуа дуккха оборотан яра йола полимерни тара арахеницга.

Кхъьхьегама оасарде 29—31 процент лакъье, продукцига йiадодар 7—9 процент дохде.

Хьуна, целлюлозно - кхьхата, дахчанна обработка е4а промышленносте Iалашде хьун бийдала ресурсех пайда нйбелга тоодар, агIара хьалха дахчан бийдала комплексни переработка елга лакхдара, хьунан юхайогIара, хьу кийтьярен переработка яреи предприятеш хьяра наьIашца.

Хьалхаюлача темпашна дегIаяхкувла дахчан бийдала химически химико-механически переработка яр, кхььхьега из кийчена районашна. Соведкхуа цеплелоаш оасарде 19—22 процент, кьхьат — 17—20 процент, дахчан волокнистий юохьаьш — 20—23 процент, картони дахчан шоллхий юохьаьш — башха совгIа-эпшаагIа доацаш— 1,3-заз. 1990 шера 65—70 миллион кубометрга юхоачаде кIаладе тIа долча дахченна переработка елга, дахчах юхеюсача хIамаех пайда эцилга 70—75 миллион кубометрга юхоачаде.

Мебель хьеелга соведкхуа 33—35 процент, товае цун дикаяш ассортименти. ЧIоагIа шерде кьхьата-белови товараш обоеш, хIаьта ишттa товарашта упаковкин расфасовкей яра а, бытовой гIуланкашта ана а кальхатi картони арахеницга, Iалашде картонни ящеги дIайодар башха совгIа-эпшаагIа доацаш 1,7-заз дегIадоагIилга.

14—16 процент лакхъе кхъьхьегама оасарде, 2—3 процент дохде продукцига дIадодар.

Пищеви яра материалий промышленносте 1990 шера 140—142 миллион тоннага кхоачаде цемент хьеелга, товае цун дикал. ДегIанкхула эффективни йолча гIишлоош яра материалий производство. Гишлоош яра йола материалаш хьаева шеранга пайда нйбе кхы балхаш деш йоакхча материалех, цоалгIа кокъе-йолаеча бийдалах. шлаках, кхьча юхеюсача хIамаех. Долаш-доалаш довла строительни кийчо лакха йола изделеп лоаттаяра. Шерье бахача наха аспирантга лоаттаеча дикача продукце ассортимент а боапрам а, цу дакъье мотгIанхара гIишлоош а материалаш а.

16—18 процент лакхъе кхъьхьегама оасарде, 4—5 процент дохде продукцига дIадодар.

Доагоруэнергетически комплекс

Доагорга - энергетически комплекса доанхой дегIаахар тIишша хилийта, халхъа боахама дерригача дахьошкех сферашкеи планягIа а де лерхIар хьадда долаш а энерге нкомбара политика чаьх а йоахаш, уж хьалхахеп хьадерех наьIашца мохь эцаца доагорга энергеи дерригача тайпашца тешшаме Iалашбора денхарах.

Электроэнергетике 1990 шера 1640—1880 миллиарда киловатт-сахьатага хоачаде электроэнергеи янкхар, цунах 390 миллиард киловатт-сахьат атомни электростанцешка а йоахкаш. ЧIоагIа кIезигде доагорга хьисапе мазутах пайда нйбелга, эггара хьалха йIовхала электростанцешка а кIезигдеш.

Iалашде энергетически низаалий структура дIахо эргаьIкхка тоодегIа. Чакхдаха мехка Европейски дакъь тIеи Уралеи йIонхий атомни, мехка малхболехьарча районашкa цIкъара низал 4—6 миллион киловатт бодда конденсационни йIовхача электростанцешка гидроэлектростанцешца а йоахкаш. ЧIоагIа кIезигде доагорга хьисапе мазутах пайда нйбелга, эггара хьалха йIовхала электростанцешца